

تربیت معنوی جامع برای دانش آموزان

نویسنده: جویس ایی بلوس
تلخیص و ترجمه: دکتر اکرم عینی

مقدمه

بلوس، استاد آموزش دین مسیحیت دانشگاه آلبرتا کانادا، با بیش از ۲۰ سال سابقه پژوهش در مورد «معنویت انسان»، آن را به عنوان احساس ارتباط متقابل تعریف کرده است. توجه او به جنبه «معنویت انسان»^۱ است که آن را عامل ارتباطات، وابسته و رابطه‌ای بر اساس یک حس ارتباط می‌داند، یعنی معنویت، محور صلاحیت و ظرفیت انسانی برای ارتباطات است. **لیزا میلر**^۲ (۲۰۱۵) هم پژوهش‌های متعددی در زمینه معنویت کودکان انجام داده است. هدف او این است که بگوید نیاز انسان به حس ارتباط از طریق آموزش معنوی جامع به بهترین شکل ایجاد می‌شود. این آموزش به کودکان و نوجوانان اجازه می‌دهد با شناخت معنوی به بلوغ برسند و می‌گویند آن‌ها به استفاده از یک یا چند سبک از چهار سبک رایج معنوی، یعنی «واژه و کلمه، هیجان، نماد و کنش»^۳ تمایل دارند این چهار سبک و چهار نوع سواد تربیت معنوی، زمینه‌ای مطمئن برای شکوفایی انسان فراهم می‌کنند. هدف از ارائه چهار نوع سواد، تشویق مربیان به این است که کامل‌ترین احساس انسانیت و معنویت را در فراگیرندگان خود پرورش دهند. این سبک‌ها عبارتند از:

یک هدف از سواد شناختی: می‌بینند به چه فکر می‌کنند و از خود می‌پرسند آیا می‌خواهند همچنان به این شیوه فکر کنند؟

سبک واژه و کلمه^۴ - سواد شناختی

هدف آموزشی: گفت‌وگو با فیلسوف به منظور تدوین **سواد شناختی**، با آموزش فراگیرندگان با این هدف که به افرادی منطقی و معقول تبدیل شوند و کمک به آن‌ها برای تمرین بیشتر.

- استفاده از کلمات و واژه‌ها و استدلال و دلیل آوردن برای ایجاد روابط مفهومی.

- می‌بینند به چه فکر می‌کنند و از خود می‌پرسند آیا می‌خواهند همچنان به این شیوه فکر کنند؟
- استفاده از دقت، صحت و وضوح مفهومی.
- تجزیه و تحلیل، مقایسه، مخالفت کردن، و پرسش و پاسخ به سؤالات خوب

سبک هیجان^۵ - سواد هیجانی

هدف آموزشی: تقویت سواد هیجانی^۶ با دستیابی به خودآگاهی و مدیریت خود (خودتنظیمی) و تمرین

- آگاهی هیجانی و خودتنظیمی؛
- بیان واضح هیجانات و احساسات از طریق فعالیت‌های حرکتی - احساسی - بازیگری؛
- یادگیری از طریق هنر، موسیقی و تجربه.

سبک نماد^۷ - سواد تخیل خلاق

هدف آموزشی: پاسخ به موقعیت و مراسم مذهبی برای توسعه سواد تخیل خلاق، و تمرین آن

- لذت بردن از آرامش
- تفکر تصویری و فرضی
- تمرین آرامش و سکون
- لذت بردن از زیبایی
- شرکت در آیین‌ها و مراسم نمادین
- یادگیری از طریق تن‌آرامی، از طبیعت و با مشاهده دقیق

سبک کنش^۸ - سواد اجتماعی

هدف آموزشی: همراهی با عامل تغییر به منظور توسعه سواد اجتماعی^۹، با دستیابی به آگاهی اجتماعی و مدیریت ارتباط به منظور یادگیری چگونگی حفظ محیط ارتباطی سالم و تمرین آن

- مداخله و درگیر شدن با دنیای افراد حاشیه‌نشین یا فقیر؛
- اقدام برای برقراری عدالت؛
- مشارکت شخصی در تغییر؛
- درک الگوهایی در تعاملات انسان که بی‌عدالتی ایجاد می‌کند؛
- دیدن آنچه وجود دارد، آنچه وجود ندارد و آنچه ممکن است آنجا باشد؛
- یادگیری با انجام دادن، مشاهده کردن و بودن با کسانی که برای عدالت کار می‌کنند.

چهار نوع سواد

با توجه به چهار سبک «کلمه، هیجان، نماد و کنش»، چهار سواد برای آموزش معنوی، جامع و سالم، اساسی هستند. روشی قابل قبول برای توسعه این چهار سواد که بر اساس تجربه در کلاس است، این‌گونه ترسیم شده است:

سواد شناختی: رشد کامل رغبت و تمایل و پرورش توانایی تفکر درباره معنی کلمات، مفاهیم، جملات، ایده‌ها و ارتباط

مهارت‌ها

- پرورش توانمندی‌های اخلاقی، زیبایی‌شناختی و اجتماعی به‌منظور درک آنچه اتفاق می‌افتد؛
  - دستیابی به صلاحیت پاسخ‌گویی برای همدلی و ذهن‌آگاهی؛
  - تربیت معنوی و تسهیل انجام مراسم مذهبی؛
  - آیین‌ها و مراسم مذهبی ساخته‌شده در عبادت و زندگی روزمره؛
  - پرسش از خود در سکوت و آرامش؛
  - تجربه‌های دنیاهای دیگری مثل ادبیات و متون مقدس؛
- سواد اجتماعی:** رشد تمایل و توانایی کامل برای اصیل و معتبر بودن؛ در همه مکان‌ها، زمان‌ها و رویدادها خود واقعی بودن، تعامل با دیگران، خواه شبیه به هم یا متفاوت باشند.

مهارت‌ها

- پرورش فردی اصیل و معتبر؛
- دستیابی به مهارت‌های یکپارچه‌ای که به شما اجازه می‌دهد وقتی با دیگران هستید خود واقعی را حفظ کنید؛
- آگاهی اجتماعی مبتنی بر خودشناسی و درک دیگران؛
- تسهیلات اجتماعی: مهارت‌هایی که تعامل اجتماعی را افزایش می‌دهند؛
- تأمل در اقدامات عملی؛
- احساس عدالت اجتماعی و پاسخ به مسائل فردی؛
- درک بی‌عدالتی نظام‌مند و پاسخ به بهبود آن.

پی‌نوشت‌ها

1. human spirituality
2. Lisa Miller
3. word, emotion, symbol or action
4. Word style
5. Emotion style
6. Emotional Literacy
7. Symbol style
8. Action style
9. Social Lite

مقابل آن‌ها، تا حدی قابلیت درک و واضح بودن حاصل شود.

مهارت‌ها

- پرورش تفکر روشن و واضح؛
- به‌کارگیری استدلال، که تلاشی سرسختانه برای روشن و واضح شدن چیزی است؛
- پرورش مهارت‌های محاوره‌ای و گفت‌ووشنودی مانند محاوره سقراطی و مذاقه و اندیشه ارسطویی؛
- بازی با معنی کلمات و سؤال پرسیدن، برای مثال:
  - مفاهیم چگونه شکل می‌گیرند؟
  - تحلیل مفهومی و منطق غیررسمی چگونه است؟
  - ارتباط کلمات با کلمات دیگر چگونه است؟
  - پیوستگی کلمات چیست و چه شیوه‌هایی به ایجاد وضوح آن کمک می‌کند؟

سواد هیجانی: رشد کامل رغبت، تمایل و توانایی برای کسب خودآگاهی و پرورش خودتنظیمی، به‌دقت دیگران را درک کردن است به گونه‌ای که حرف آن‌ها تصدیق و تأیید شوند.

مهارت‌ها

پرورش خودآگاهی

- کسب موفقیت در خودتنظیمی؛
- تأمل در خودآگاهی: شناخت اندیشه؛
- توقف تفکر کردن و مدیریت تفکر؛
- یادگیری آنچه در قلب فرد اتفاق می‌افتد؛
- برای تحمل اقدام یک فرد منظور شخصی خود را آوردن؛
- شناسایی و تصدیق منظور دیگران؛

سواد تخیل خلاق: پرورش کامل درک نافذ و هوشمندانه کل و جزء جهان قابل مشاهده یا جهان فراتر از دید معمول؛ توانایی پرورش فهمیدن افراد، موجودات، روایت‌ها و رویدادهایی که (در نهایت) با روش‌های مختلف (به‌عنوان مثال در شعر و رمان) به‌طور معناداری موجب برقراری ارتباط می‌شوند.

برای دسترسی به متن کامل این مقاله و منابع آن، اسکن کنید.